

Entreprenads- körning i hyggesfritt skogsbruk

text: Jonas Norrdlund

Under november till februari har vi räknat på två av våra skogsjobb som vi utfört på entreprenad. Dessa två jobb är hyggesfria avverkningar där vi har räknat på det mesta och sammanställt lite siffror från jobben som kanske kan vara intressant läsning.

Allt är manuellhugget med motorsåg, samt utkört med häst. Vi har haft en underentreprenör som hjälpt till med en del av huggningen, men hästkörningen har vi stått för själva. Utskotat med griplastarvagn och lunnat till stickvägarna med sax och linor. Oftast har vi lunnat med två saxar samtidigt på samma svängel för att på det sättet få lunningen att gå snabbare. Vi har också lunnat helstam några gånger och apterat stammarna framme vid vägen.

Uppdrag 1 – Hyggesfri gallring blandskog
Det första uppdraget var i en 80 årig

blandskog med ca 60% tall, 30 % gran och 10 % björk. Totala ytan ca 4 hektar. Här var kundens önskemål att vi skulle gå in och gallra i skogen men samtidigt förbättra förutsättningarna för naturvård i skogen samt stärka chanserna att kunna bruka skogen hyggesfritt i framtiden. Dessutom ville kunden gärna att vi lämnade alla lövträd. Vi lämnade därför de lövträd som fanns samt friställde dessa. Vi ökade andelen död ved i skogen vilket vi gjorde genom att både ringbarka träd, fälla några grova tallar som fick ligga kvar okvistade, samt skapa högar med färskas timmerstockar på minst 20

cm i diameter. Allt för att gynna möjligheterna för vedlevande insekter att föröka sig. Alla redan döda träd i skogen sparades också. En stor del av skogen var redan väl-skiktad och underifrån kom framförallt unga träd av gran. På vissa håll var det nästan enbart tall och även här hade skogen skiktat sig ganska naturligt med en hel del yngre tallar på väg mellan större tallar med en diameter på ca 40 cm i brösthöjd. Vi valde här att plocka bort ca 50% av de grövsta tallarna för att ge mer plats åt de yngre träden. Vi högg också bort väldigt långa och klena tallar med upphissad krona som troligtvis skulle få

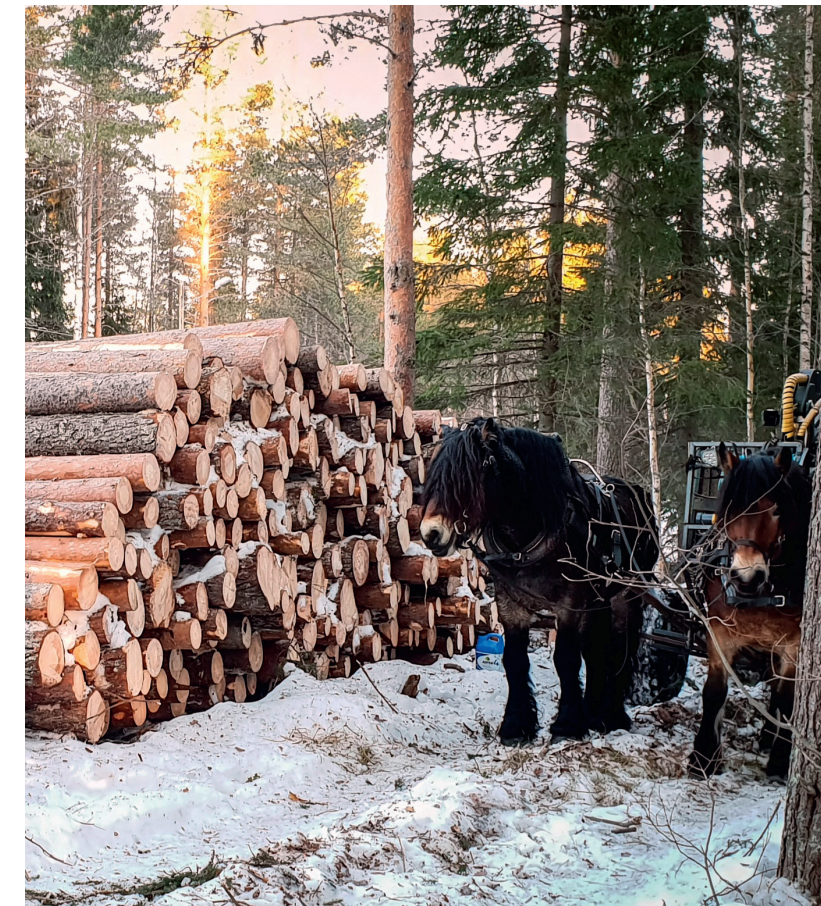

Foto: Backfors gård

Foto: Emma Säfsten

Foto: Backfors Gård

det svårt att klara ett kraftigare snöfall efter gallringen. Vissa delar av skogen var även väldigt tät med många klena stammar. Vi valde här att försöka behålla de stabilaste stammarna och på sikt kunna glesa ut lite till för att sedan få upp en föryngring. Mycket av de klenare bitarna lämnades i skogen för att öka mullhalten och mängden död ved.

Drivningsförhållandena var relativt goda, med plan frusen mark och ca 30-40 cm snö. Avståndet till avlägg var i snitt ca 150 meter. Eftersom vi manuellhögg allt fick alltså hästarna själva trampa upp vägarna i skogen. Ingen skördare hade packat ihop snön längst vägarna innan. Detta gjorde att vi alltid körde en runda med tom vagn när en ny väg skulle användas, detta för att underlätta för hästarna.

Totalt körde vi ut 208 fastkubik, mestadels timmer. Vi jobbade 69 timmar med motorsåg och 60 timmar med hästarna, varav 41 timmar med griplastarvagn och 19 timmar med sax/linor. Valet att använda sax och linor gjorde vi för att minska på stickvägar som griplastarvagnen behövde. Då kunde vi lämna mer små träd som fick stå kvar och förhoppningsvis bli stora i framtiden.

Vi avverkade och skotade alltså ut ca 1,6 fastkubik/timme. Vi tog 500 kr + moms i timmen vilket kan räknas om till en kostnad på ca 310 kr + moms/fastkubik. Kunden sålde timret och massaveden till skogsbolag för i snitt ca 500 kr/fastkubik vilket i slutänden gav kunden en förtjänst på ca 185 kr/fastkubik. En ganska bra siffra tycker vi då det vid traditionell skötsel hade varit en hyffsat klen andragallring och inte mycket förtjänst om kunden valt det alternativet istället.

Nu fick markägaren förutom pengarna alltså bättre förutsättningar för att behålla skogen utan kalhygge i framtiden, samt en skog med högre naturvärden.

Vi räknade också på åtgången av bensin på uppdraget. Totalt använde vi 40 liter bensin till motorsågarna och 57 liter till griplastarvagnen. Detta innebär en bränsleförbrukning på 0,47 liter/fastkubik. Vilket får anses som en relativt låg bränsleförbrukning om man jämför med maskiner, som ofta ligger på minst 1,5 liter/fastkubik. Här kan vi verkligen lyfta fram hästekipagen som miljövänliga och fossilsnåla alternativ till maskiner.

Foto: Emma Säfsten

Uppdrag 2 – Blädning granskog

Det andra uppdraget var lite annorlunda då det var brant terräng och bitvis ganska storblockig terräng, dessutom kom det en del snö som försvårade arbetet. Snödjupet vid utskotning var ca 50 cm och vi fick packa basvägen några vändor med tom vagn innan vi kunde börja köra med lass. Vi var också tvungna att använda hjälpdriften som vi har på ett av bakhjulen de första vändorna. En sån här gång är man tacksam för att kunna koppla på driften!

Större delar av skiftet var så pass brant att vi inte kunde skota med griplastarvagnen, där valde vi istället att lunka fram virket mellan 30-150 m nedför branten till basvägen där vi kunde

plocka upp det med griplastarvagnen. Vi högg endast upp en basväg genom skiftet och lunnade ner samtliga stockar till denna basväg.

Skogen var fullskiktad granskog på ca 4 hektar med en hel del grova träd med en diameter på upp till 50-55 cm i brösthöjd. Även här avverkade vi motormanuellt med motorsåg. Kunden ville behålla granskogen och skiktningen i densamma vilket gjorde att vi utförde en traditionell blädning där endast de absolut grövsta träden avverkades. Inget träd under 40 cm i brösthöjd höggs ned, mestadels var det träd som var runt 45-50 cm och även några grövre. Avverkningen gick snabbare än första uppdraget eftersom det bara var grova träd, vi snit-

Foto: Backfors Gård

tade ca 4 fastkubik/timme. Skotning-savståndet med griplastarvagnen blev hyffsat kort eftersom vi bara gjorde en basväg längst ned på skiftet, vilket gjorde att det trots terrängen gick relativt snabbt. Allt klenare virke än 12 cm i topp lämnades i skogen vilket innebär att endast timmer skotades ut. Vi jobbade här 50 timmar med motorsågen och 63 timmar med hästkörningen (42 timmar griplastarvagn och 21 timmar saxning). Totalt körde vi ut 190 fastkubik vilket innebär 1,68 fastkubik hugget och skotat ut till väg i timmen. Vi tog även här 500 kr + moms/timme vilket i detta fall motsvarade strax under 300 kr + moms/fastkubik. Eftersom det enbart blev timmer utkört så kunde kunden sälja detta till ett ganska bra pris, 630 kr/fastkubik. Kundens förtjänst landade på lite drygt 300 kr/fastkubik.

Givetvis hade förtjänsten blivit högre om man hade kalavverkat området, men kunden fick behålla en vacker skog utan minsta lilla körväg eller körskada. Bränsleförbrukningen på detta uppdrag var endast 0,38 liter/fastkubik vilket får sägas vara ett extremt lågt koldioxidavtryck/avverkad kubik! Slutsatsen efter detta uppdrag är att hästkörning i denna typ av skogar absolut kan vara ett mycket bra alternativ om kunden prioriterar att ha stor skog kvar utan att göra kalhyggen. Dessutom kan man komma tillbaka om ca 10-15 år och göra en likadan avverkning av de grövsta träden vilket då kommer innebära ytterligare en in-täkt för kunden.

Något som vi tycker är viktigt att påpeka kring professionellt skogsarbete med häst är att det gäller att ha mycket vältränade hästar samt att man jobbar snabbt (men säkert) både med motorsågen och med hästarna om både vi som entreprenör och kunden ska kunna få ut ekonomi på det hela. Men har man goda kunskaper kring körning, är i god kondition själv och har hästar som orkar jobba är hästkörning i skogen ett fullgott alternativ till dagens maskinella avverkning, speciellt på små poster eller områden som ej kalavverkas.

Under resterande del av vintervintern har vi ytterligare två uppdrag inbokade. Ett där vi återigen kommer genomföra en blädning åt kund i granskog liknande det jobb vi just slutfört. Huggningen får vi hjälp med på detta uppdrag. Dessutom har vi ett

jobb åt länsstyrelsen där vi ska skota fram gran som avverkas i ett område med mycket grova lövträd för att gynna framförallt vitryggig hackspett. Även här får vi hjälp med huggningen som länsstyrelsen står för så vi behöver bara lägga tid på hästkörningen. Skönt! Kanske skriver vi om dessa uppdrag i något annat nummer.

Vi hoppas att någon har glädje av denna lilla artikel och vi hoppas att fler vågar sig på att ta uppdrag i skogen! Är det någon som har frågor är det bara att höra av sig!

Jonas och Elin
Backfors Gård
070-2827146
jonas@backforsgard.se
www.backforsgard.se

Jonas Nordlund. Foto: Emma Säfsten